

Tidsskriftskopi:

Ugeskrift for retsvæsen [Løse hefter]
F.C.C. Zahlmann
En Kriminal sag. Et Indlæg til Forsvar for Inkvisitionsprincippet
1895
s. 1-18

BestillingsId: 1569937333510

Dette materiale er indskannet og fremsendt elektronisk i henhold til aftale med COPY-DAN Tekst & Node.

Det er ikke tilladt for slutbrugeren at videregende det indskannede materiale til andre.

Om Omfanget af Expropriationsretten og om Fogedens Kompetence overfor Administrationen (Uddrag af Forhandlingerne i Landstinget d. 8 og 9 November 1895)	1266—1277
Politi eller Foged. Af Kriminalretsassessor Dr. juris C. Ussing	1278—1282
Meddelelser:	
Om Fimalovens Anvendelse i Sverig, i Henhold til Dr. jur. J. Heckschers Afhandling: Om fimalagens til- læmpning i Sverige under de senaste åren.	237—239
Norsk Dom om, hvorvidt ifølge Fr. 6 Oktbr. 1753 et Gjælds-brev for Gjæld, stiftet ved Hasardspil, er gyl- digt efter at være transporteret til Trediemand.	905—908
Norsk Lovglvning i 1894.	955—957
Tysk Rigslovgivning m. m. i 1894	977—978
Om det Finneske Legat, oprettet af A. F. Krieger.	1005
Svensk Lovgivning m. m. i 1894	1047—1050
Kongressen i Dresden.	1083—1087
Om den svenske Aktielov	1191—1195
Højesteretsdomme pag. 19—102, 262—290, 298—342, 354—387, 511—542, 589—663, 888—904, 909—954, 957—965, 1111—1150	
Landsover- samt Hof- og Stadsretsdomme: 151—207, 388—429, 455—484, 704—750, 809—820, 842—59, 966—976, 979—1000, 1006—1023, 1196—1239	
Gjældskommissionsdomme	208—225, 788—809
Landsover- samt Hof- og Stadsrettens Vidne-kammerkjendelser	234—236
Sø- og Handelsrettens Domme og Skifte- decisioner 116—118, 122—150, 240—260, 542—580, 664—698, 860—887, 1024—1028, 1034—1046, 1050—1074, 1239—1265	
Viborg Landsoverretsdomme 103—116, 429 —454, 750—788, 1151—1190	
Landsover- samt Hof- og Stadsrettens Skiftekommissions Decisioner	226—234
Kriminal- og Politiretsdomme 1074—1082, 1088—1110	
Grosserer-Societets Responsa	698—703

En Kriminal sag.

Et Indlæg til Forsvar for Inkvisitionsprocessen.

Af Auditor F. C. C. Zahlmann.

Blandt de Æmner, der for Tiden ere under Ventilation, er det for praktiske Jurister mest interessante den forventede Retsreform. Da jeg for nylig har haft at gjøre med en Sag, som synes mig at være vel egnet til at belyse en Side af dette Æmne, nemlig Spørgsmaalet om Inkvisitions- eller Anklageprincipets Fortrin i den kriminelle Proces, og anser det for heldigt, at Spørgsmaalet belyses af den praktiske Jurist ved Hjælp af de i hans Virksomhed indvundne Erfaringer, har jeg i det Haab, at Andre ville følge efter, nedenfor søgt at fremsætte de Slutninger, jeg har udtaget af Sagen, hvis Detailler, selv om mine Betragtninger maatte forekomme utilfredsstillende, i alt Fald ere af den Art, at de ville kunne interessere Læseren. Den af Højesteret under 20 Juni 1894 afsagte Dom findes i dette Ugeskrift for 1894 p. 743—49; det er imidlertid Gangen i Undersøgelsen samt de Synspunkter, der have været ledende paa dens forskellige Stadier, som jeg med vedkommende Forhørsdommers, Hr. Kancelliraad, Birkedommer U. Schows Til ladelse vil meddele.*)

Da Gaardejer P. Reimer af Ballerup Fredag Morgen den 23 September 1892 efter Sædvane ved Femtiden bankede paa Pigekammerdøren for at vække Tjenestepigen, Hedvig Sofia Johansson, fik han intet Svar, og da han trods fornyet Banken ikke hørte nogen Lyd fra Kammeret, aabnede han Døren og saae ved første Øjekast, at det var tomt; i den Tanke, at Pigen allerede var staaet op, gik han tilbage til sit Soveværelse; men da hun, efter at han og

*) Forf. var forinden sin Ansættelse i Hæren Politifuldmægtig ved Kjøbenhavns Amts søndre Birk, hvor Sagen verserede.

hans Hustru vare komne op, endnu ikke havde vist sig, anede de Uraad og gav sig til at søge efter hende. Det var tydeligt at se, at hun ikke havde været i sin Seng, thi denne var aldeles urørt; men Vinduet i Køkkenet ved Siden af Pige-kammeret, hvis Vindue Reimer for længere Tid siden havde tilspigret, stod mod Sædvane aabent, som om hun var krøben ud gennem det, hvilket var rimeligt nok, eftersom Husets Døre vare lukkede om Natten; i saa Fald maatte hun være gaaet i sit Arbejdstøj og med Træsko paa, thi alt det andet Tøj henlaa i Kammeret. Karlene kunde ingen Oplysning give, og kun Staldkarlen Hans Johansen, der endnu laa og sov, men blev vækket af Røgteren med et Spørgsmaal, om han havde set noget til Hedvig, mumlede noget om, at han havde talt med hende om Aftenen forud, men havde sagt hende Godnat ved Posten udenfor Kostalden. Hans og Hedvig vare nemlig Kjærester eller ansaas for at være det. Da Hedvig endnu ikke var vendt tilbage Lørdag Formiddag, gjorde Reimer Anmeldelse til Politiet, dels for at bevare sin Paataleret efter Tyendeloven, hvis det senere viste sig, at hun var løben af Tjenesten, hvilket saa godt som hver Dag hænder med svenske Tjenestefolk i Københavns Omegn, dels for at faa Politiet til at undersøge, om hun mulig havde taget sig af Dage. Dette var vel næppe sandsynligt, eftersom hun Torsdag Aften havde været glad og fornøjet og, medens Reimer ved Sengetid laasede Udgangsdørene, havde sunget inde paa sit Værelse; men det var dog muligt, thi det havde sét ud i den senere Tid, som om hun var bleven noget svær, og var hun kommen i Omstændigheder, var det jo ikke godt at vide, hvad hun kunde hitte paa. Som sagt, Gaardmanden gjorde Anmeldelse til Politiet, og gjorde samtidig Rede for sine Betænkeligheder.

Samme Dags Eftermiddag var Overbetjenten fra Politistationen i Ballerup paa Vejen til »Højagergaard« — Reimers Ejendom — for at anstille Undersøgelser i Sagen, da han modtog den Melding fra Gaarden, at en af Karlene, den fornævnte Hans Johansen, lige havde forsøgt at drukne sig i et Vandhul ude paa Marken, men var bleven reddet af Røgteren, som var kommen derud og havde truffet Hans med to Muleposer fyldte med Sten om Halsen ifærd med at vade ud i »Hyremosen«, og ved sin Ankomst til Gaarden hørte Betjenten af Huslægen, at Hans var saa medtagen af Selvmordsforsøget, at han næppe kunde tale og ikke maatte flyttes. Da han derpaa traadte ind i Karlekammeret, hvor Hans laa i Sengen afklædt og indhyllet til Halsen i Tæpper, syntes Hans i Begyndelsen ikke at forstaa de til ham rettede Spørgsmaal; men da Betjenten fik Mistanke om, at

han anstillede sig daarligere, end han var, fik han ham ved nogle myndige Ord til at tage sig sammen, saa at Hans nu erklærede, at han godt kunde huske og fortælle, hvad der var passeret, og derpaa fortalte Følgende: Han var 34 Aar gammel, Arbejdsmand af Profession og gift, men for nogle Aar siden separeret fra sin Hustru, med hvem han havde tre Børn; efter Separationen var han bleven saa melankolsk, at han havde slaaet sig paa Flasken og et Par Gange af den Grund havde faaet Delirium; men istedetfor at blive trøstet, blev han stadig mere ulykkelig, saa at han ofte tænkte paa at tage sig af Dage; forrige Sommer var han sprungen i Sortedamssøen, men blev reddet af en Sergent, og en Maaned senere i Gasværkshavnen, men ogsaa der bleven reddet. For at Ingen oftere skulde komme ham i Vejen, havde han kort efter lejet en Baad og var roet ud i Sundet, velforsynet med Brændevin og bajersk Øl paa Flasker, i den Hensigt at styrte sig i Vandet efter først at have drukket sig Mod til; som Følge af for megen Spiritus var han imidlertid falden i Søvn i Baaden og i denne Tilstand bleven bjerget. Idag havde hans gamle Livslede igjen overfaldet ham, saa at han besluttede at drukne sig, hvorfor han efter Middag gik ud i Marken før de andre Folk, tog et Par Muleposer, som han fyldte med Sten, om Halsen og vadede ud i »Hyremosen«; men da han ikke kunde finde dybt Vand og ikke havde Mod til at dukke sig, og det kolde Bad efterhaanden lavede ham op, opgav han sit Forsæt og begyndte at vade i Land, og da var det, at Røgteren, som i det Samme kom med en Vogn, opdagede ham. Paa et Spørgsmaal, om Hedvigs Forsvinden ikke var Grund til hans Gjærning, svarede han bestemt benægtende, og forøvrigt havde han ingen Mening om, hvor hun var henne.

Næste Dag, Søndag, blev Hans, som nu var helt rask, paany tagen for og forklarede, at Hedvig, med hvem han var Kjæreste og ofte havde haft Samleje, Torsdag Aften mellem Kl. 9—10 efter Anmodning havde mødt ham udenfor Kostalden og var gaaet med ind i Hestestaldens Foderlo, hvor de havde lagt sig i en Bunke Halm og haft legemlig Omgang; Pigen havde været i meget godt Humør, fordi hun den Dag mod Forventning havde haft sin Menstruation, og havde vist ham, at hendes Særk var blodig forneden; noget efter Midnat havde de taget Afsked ved en Post udenfor Kostalden, og han havde sét hende gaa tilvenstre uden om den nordlige Længe, medens han selv var gaaet tilbage til sit Kammer ved Siden af Stalden; hvor hun siden var bleven af, kunde han aldeles ikke tænke sig, og han havde vanskeligt ved at tro, at hun skulde have taget sig af Dage.

— Da det kunde antages, at Hans vidste mere Besked om Hedvigs Forsvinden, end han for Øjeblikket vilde rykke ud med, og at Pigen derhos maaske vilde komme tilstede, naar det rygtedes, at hendes Kjæreste var sat fast, blev han samme Dag tagen under Anholdelse.

Det var, som man vel kan tænke sig, en alt andet end let eller behagelig Opgave, der her var stillet Dommeren: at opklare, hvor Hedvig var bleven af, og Sammenhængen med Hans Johansens Selvmordsforsøg; tilmed maatte der handles hurtig, for at der inden Udløbet af Dommerens grundlovsmæssige Betænkningstid kunde tages Beslutning, om Anholdte skulde arresteres eller løslades; thi vel kunde en Anholdelse paa Grund af de foreliggende Omstændigheder og den derpaa grundede Mistanke om, at Hans talte usandt, forsvares, men en Arrestation, som maatte begrundes paa en Mistanke om en begaaet Forbrydelse mod den forsvundne Pige, var en alvorlig Sag, saa længe man ikke engang havde Formodning om, at hun virkelig var forsvunden; derfra og til at anse hendes Forsvinden bevirket ved en Forbrydelse var igjen et Skridt, og atter herfra til, at Hans var den Skyldige, et endnu længere; paa den anden Side var en Løsladelse, saa længe man ikke vidste mere end nu, ogsaa betænkelig, da Undersøgelsen derved kunde forkludres. Der kunde tænkes flere Løsninger paa Gaaden: Hedvig kunde være rendt sin Vej, og Hans af en hende ganske uvedkommende Grund — af almindelig Livslede — have hesluttet at dø; eller hun kunde have taget sig af Dage paa Grund af Graviditet eller Uenighed med Kjæresten, som af Fortvivlelse herover ligeledes vilde dræbe sig; det kunde jo ogsaa være et Dobbelselv mord à la Kronprins Rudolf og Baronesse Vetsera; endelig kunde Hedvig være forulykket eller bortført eller myrdet, men af hvem? Mod at hun skulde være løben af Tjenesten, talte den Omstændighed, at hun derved tabte c. 20 Kr. af sin Løn; desuden vilde hun nok have taget sit bedste Tøj med sig. Mod et Selvmord talte hendes lette muntre Sind og navnlig, at hun endnu Torsdag Aften havde været i godt Humør; en livsglad, ung Pige paa 19 Aar har i Almindelighed ingen Anledning til at tage Livet af sig; ganske vist kunde hun være bleven besvangret og af den Grund have dræbt sig; men efter Kjærestens Forklaring var hun det netop ikke. En Bortførelse var lidet sandsynlig; vel var Hedvig en kjøn Pige og ikke særlig snærpæ, men det er nu en Gang en Forbrydelse, som ikke kjendes hertillands; og hvad et Mord angaar, da forekommer det saa sjældent, at voxne Mennesker myrdes, uden at der efterlades Spor, at denne Løsning næppe var tænkelig. Tilbage stod et Ulykkes-

tilfælde, navnlig saaledes at hun var falden i Vandet, men selv det var usandsynligt. — Som foran bemærket, der maatte sættes Kraft paa for at faa nogle Holdepunkter for Undersøgelsen; det Bedste vilde naturligvis være, om Hedvig kunde findes — død eller levende.

Forinden jeg gaar videre, vil en Beskrivelse af Lokalteterne være paa sin Plads. I den vestlige Udkant af Ballerup By, Syd for Landevejen, ligger Reimers Gaard, bestaaende af et Stuehus i Syd og tre sammenbyggede Udlænger, som i Forbindelse med Stuehuset omslutte Gaardspladsen, ud til hvilken Familiens Soveværelser vende; Pigekammeret ligger i Stuehusets vestligste Ende med et Vindue ud til Haven, og ved Siden af er Kjøkkenet; i den østlige Længe findes Staldene, nederst Hestestalden med en Foderlo, som kun ved en Gang er skilt fra Karlekammeret, og øverst Kostalden, for Enden af hvilken der er et Foderrum (Avnehuset) med en Dør ud til Stakhaven Nord for Gaarden; mellem Kostalden og Hestestalden gaar en Gang paatværs af Længen med Udgang paa den ene Side til Gaarden og paa den anden Side til et Fortov langs Ydermuren: strax tilhøjre for sidstnævnte Dør staar en Post. Fra Stakhaven fører en Markvej tværs over Landevejen ud til Gaardens Marker, og idet den efterhaanden gaar over til blot at blive et dybt Hjulspor, udviskes den aldeles c. 1900 Alen fra Gaarden; her laa i Efteraaret 1892 en stor Græsmark oversaaet med Vandhuller, gamle Tørveskær, som ikke længere benyttes, og smaa Bakker, der for hvert Skridt begrænse Udsigten og ligesom dele Marken i en Mængde smaa Afsnit; af Vandhullerne skulle blot nævnes »Tosse-mosen« lige ved Siden af den før omtalte Markvej, »Hyremosen« i Markens nordøstlige Hjørne og »Evighedsmosen« i det nordvestlige. Stedet er overordentlig øde, vanskeligt at overse og temmelig langt fra beboede Huse. En Fjerdingvej Nord for Marken begynder Jonstrupvang og Hare-skoven, hvortil en Vej fører fra Ballerup tæt ved Reimers Gaard.

Der var strax paabegyndt en energisk Eftersøgning af den Savnede. En Brønd, hun havde maattet passere for at komme bag om Gaarden, blev uden Held undersøgt, ligesaa alle Mosehullerne og da især »Hyremosen«; men uagtet man til disse brugte Kroge, som slæbtes hen ad Bunden, fandtes Intet, hvilket imidlertid ikke blot kunde skyldes den Omstændighed, at der intet Lig var, men ogsaa Bundens Beskaffenhed, det var jo nemlig oprindelig Tørveskær, saa at Bunden ikke var jævn, men ved Vægge afdelt i lavere og dybere Partier, hvori en større Gjenstand kunde skjules, uden at det kunde opdages. Gaardens Rum og Lofter, ja

selv de nærmeste Skove afsøgte uden Resultat. Ligeledes søgte man gennem de Personer, fra hvem der fandtes Breve i Hedvigs Kuffert, at faa Nys om den Savnede, medens man fik en Notits optagen i Aviserne i den Hensigt, at Hedvig, hvis hun var i Live og læste den, skulde give sig tilkjende; men Alt forgjæves. Imidlertid var Hans igjen i Forhør, og da han denne Gang vaklede i sin Forklaring om, hvor han og Hedvig havde taget Afsked efter Sammenkomsten den 22. om Aftenen, ligesom der nu var gaaet saa lang Tid, at Pigen med Grund kunde anses for sporløs forsvunden, blev han den 28 September arresteret »som mistænkt for at være Aarsag til Pigens Død.« Samtidig blev Gaardens Folk paa det Nøjeste forhørte, navnlig den svenske Røgter, som delte Kammer med Arrestanten og derfor antoges at vide bedst Besked; dette Vidne, der i Begyndelsen havde været meget forbeholden — hvad desværre Folk paa Landet i Reglen ere i kriminelle Sager, saa at man ofte maa tale med dem flere Gange, før de rykke ud med Sproget — blev nu mere meddelsom og forklarede, at Arrestanten Torsdag Aften, efter at Vidnet var gaaet i Seng, var kommen ind i Kammeret med Staldlygten og havde sagt, at han vilde gaa sig en Tur, og senere hen paa Natten var kommen tilbage tilsyneladende noget mere beruset end da han gik, hvorved Vidnet var vaagnet og ved Lyset fra en Tændstik havde sét, at Klokken var 12^{1/2}. Næste Morgen viste Arrestanten ingen Uro, da Vidnet fortalte ham, at Hedvig savnedes; men han drak i Dagens Løb meget Brændevin og talte ofte til Vidnet om Hedvig i saadanne Udtryk som »nu har hun det godt, hvor hun er«, »nu hviler hun i Fred« o. l., hvilket Vidnet dog kun antog for drukken Mands Snak. Da Vidnet om Lørdagen trak Arrestanten op af Vandet, strittede han imod og ytrede, at naar Hedvig havde druknet sig, vilde han ogsaa gjøre det; men uagtet Arrestanten var ene, medens Vidnet hentede Hjælp, gjentog han dog ikke Forsøget. Tjenestekarlen Christian forklarede, at Hans Fredag Formiddag, medens de pløjede sammen, havde fortalt ham, at han havde haft Samleje med Hedvig den foregaaende Aften, at hun havde haft sine Regler, og at hans Skjorte derfor var bleven plettet, samt havde fremvist den nederste Snip af Skjorten og peget paa en Plet, som skulde være Blod, hvad Vidnet dog ikke kunde sé; endvidere at Vidnet, som Dagen efter hjalp med til at faa Hans bort fra Mosen, havde sagt, at nu vilde Arrestanten blive mistænkt for at have aflivet Hedvig, og at Hans dertil havde svaret, at han var lige glad, hvad han blev mistænkt for. Hvorledes Forholdet egentlig havde været mellem Arrestanten og Hedvig, kunde ikke bestemt

oplyses, idet Nogle mente, at de vare Kjæresten, Andre, at de slet ikke var det, og atter Andre, at de nok var det, men at Hedvig ikke brød sig om Hans.

Af de indhentede Oplysninger fremgik det altsaa, at Arrestanten først var kommen i Seng Klokken halvt den Nat, Hedvig forsvandt, og at han Dagen efter havde været noget løjerlig og navnlig var fremkommen med Udtalelser, der kunde tyde paa, at han vidste, at hun var druknet; men ligesom den første Omstændighed ikke nødvendigvis maatte vække Mistanke om, at Arrestanten vidste Besked med hendes Forsvinden, saaledes behøvede hans Udtalelser ikke at fortolkes imod ham; thi gik man ud fra, at han havde været Kjæreste med Pigen, var det meget forstaaeligt, at hendes Forsvinden kunde gjøre Indtryk paa en af Drik ødelagt Hjerne og faa Arrestanten, der tilmed — forøvrigt efter Sædvane — gik og pimpede, til at udsige noget i Virkeligheden meningsløst Tøjeri, og forsaavidt man ikke vilde admittere Existensen af en Forbrydelse, kunde Hans's Adfærd var meget forklarlig. Tilbage stod imidlertid Selvmordsforsøget som en ganske vist mistænkelig Omstændighed; men nogen Slutning kunde heller ikke udledes heraf, hverken i den ene eller den anden Retning; for det Første blev det nemlig gennem Københavns Politioplyst, at Hans virkelig tre Gange før havde forsøgt Selvmord, saa at det i og for sig ikke kunde forkastes, at hans Attentat den 24 Sept. skyldtes et nyt Anfald af Livslede; og dernæst, hvis han var Aarsag i Pigens Død og af den Grund vilde aflive sig, saa var det dog det Rimeligste, at han havde gjort et alvorligt Forsøg herpaa, medens det nu snarere saae ud som Komediespil; og hvad var saa Meningen hermed? Situationen havde altsaa endnu ikke klaret sig; saa længe Hedvig ikke kom tilstede enten levende — og dertil blev Udsigten mindre Dag for Dag — eller død, var det ikke sandsynligt, at man kunde komme videre.

Den 30 September Kl. 3 om Eftermiddagen kom en af de Arbejdsmænd, som vare lejede til at afsøge Mosehullerne, hen til »Evighedsmosen« og opdagede i det Samme et Kvindeligt drivende paa Vandet omtrent midt i Mosen; det var øjensynlig først for nylig kommet op, thi det var knap et Kvarter siden, at Arbejdsfolkene havde forladt Stedet uden at sé Noget; Vinden var sydlig, og ført af den drev Liget langsomt over mod den nordlige Bred. Politiet kom strax tilstede og fik det med Forsigtighed optaget. Ved det nmiddelbart efter anstillede Ligsyn fandtes Liget, der gjenkjendtes at være af Hedvig, iført det sædvanlige Linned, Bomuldskjole, en ulden Vest, Hovedtørklæde, Strømper, Træsko og uldne lukkede Benklæder; der-

imod savnedes et sort uldent Shawl, som Pigen havde baaret Torsdag Aften. Klæderne vare noget smudsige, men i fuldstændig Orden og uden Rifter, navnlig Benklæderne, som bagtil var bundne med et Baand; Legemet viste heller ikke Tegn paa Vold, Ansigtssudtrykket var roligt og blidt, Hænderne naturlig krummede, og der fandtes intet Spor af Blod ved Neglene eller løse Haar mellem Fingrene, som kunde tyde paa en udstaaet Kamp før Døden; kun paa venstre Side af Nakken føltes en ubetydelig Bule; der var Tegn paa Menstruation tilstede. Findestedets Omgivelser bleve omhyggelig undersøgte, men viste intet Tegn paa, at der var foregaaet noget Usædvanligt. Indtil for omtrent 14 Dage siden vare Køerne blevne vandede ved Mosen, hvorfor Jorden var en Del optraadt; to Kar, der vare benyttede ved Vandingen, fandtes endnu paa den søndre Bred; det ene stod, hvor det aabenbart længe havde staaet, ved Siden af saaes en Plet i Græsset, som viste, at det andet, som nu laa i Vandkanten, havde staaet der; denne Plet havde kun en ganske lidt friskere Farve end Græsset under det første Kar, hvilket kunde tyde paa, at Karret først for nylig var blevet væltet.

Det var altsaa endelig fastslaaet, at Hedvig var død; men hvorledes var hun, der efter Arrestantens Forklaring havde sagt ham Farvel udenfor Stalden Torsdag den 22 ved Midnatstid, kommen ud i Marken og havde endt sit Liv i Vandet? Det var fremdeles en Gaade. Det var dernæst sandsynliggjort, at Hans løj paa et væsentligt Punkt, idet han hele Tiden havde forklaret, at Hedvig ingen Benklæder havde paa, da de mødtes, medens hendes Lig var fundet iført saadanne, endogsaa lukkede, saa at Arrestantens Forklaring vanskelig kunde tænkes at bero paa en Misforstaaelse fra hans Side. Ligesom det derhos i og for sig var usandsynligt, at Hedvig frivillig skulde have søgt Døden, saa meget mere som hun altsaa ikke var gravid, saaledes talte den Omstændighed, at Træskoene fandtes siddende paa Ligets Fødder, mod Formodningen om et Selvmord, thi i saa Fald findes Træskoene altid aftagne og henstaaende paa Land*). Formodningen for en Forbrydelse var derved bleven bestyrket, og Hans begyndt at blive mistænkelig: men det var en Gaade, hvorfor han skulde have slaaet Pigen ihjel. Naar en ung Pige bliver dræbt, er det som oftest i Forbindelse med Voldtægt eller Forsøg derpaa, og da Intet tydede paa, at Afdøde var bleven voldtagen, kunde det tænkes, at Hans havde villet have Samleje, hvad hun paa

* Forf. mindes to Tilfælde, hvor der blev fundet Træsko hensatte ved Damhussøen; nogen Tid efter fandtes et Lig flydende i Søen.

Grund af sin Tilstand havde afslaaet, og at han derfor havde dræbt hende.

Den 3 Oktober blev Arrestanten konfronteret med Liget og røbede ingen synderlig Bevægelse trods den uhyggelige Højtidelighed, der altid er forbunden med en saadan Scene; da Dommeren alvorlig og indtrængende opfordrede ham til at bekjende, hvis han havde forbrudt sig mod Afdøde, greb han Ligets Haand og kaldte Gud til Vidne paa sin Uskyldighed. I de følgende Forhør vedblev han at fastholde dette og forklarede nu, at han ikke havde fulgt Afdøde ud til Posten, men, da hun gik, var bleven i Staldgangen for at sætte en Stang indvendig for Udgangsdøren, saa at han ikke havde sét, til hvilken Side hun gik. For saa vidt kunde hans Forklaring ikke angribes, men den svækkedes paa andre Punkter; det blev nemlig oplyst dels, at det Natten mellem den 22—23 September var bælmørkt, saa at hans Forklaring om »ved Maanens eller Stjernernes Skin« at have sét, at Pigens Særk var blodig, derved blev usandsynlig, dels at der slet ingen Halm havde henligget i Foderloen, hvilket han haardnakket paa stod. En Mængde Personer afhørtes; men derved fremkom ikke Stort udover, hvad man vidste i Forvejen, naar undtages, at det oplystes, at Hans oftere var fremkommen med raa og hjerteløse Bemærkninger om Hedvig; man maatte derfor saa meget ivrigere søge at skaffe Beviser fra livløse Ting. Den vigtigste var Hedvigs Lig, men det gav ikke megen Oplysning. Obduktionen kunde ikke oplyse Dødsarsagen; det kunde ikke afgjøres, om Pigen havde været levende eller død, da hun blev kastet i Vandet, men under Hensyn til den tidligere omtalte Bule paa Baghovedet, som Lægerne forment hidrørte fra et betydeligt Slag, udtalte de som en Mulighed, at hun paa det nævnte Tidspunkt havde været bevidstløs eller død*). Hvormed var da dette Slag frembragt? Af Baghovedets Udseende fremgik Intet. Hvis Arrestanten havde tildelt det, var det formodentlig enten skét med en Træsko eller med en paa Gjærningsstedet forefunden Gjenstand. Paa Træskoene kunde Intet ses, og hvor var Drabet begaaet? Sandsynligvis nær ved Findestedet. Af haarde Legemer fandtes i Nærheden af

*) I en af det kgl. Sundhedskollegium senere paa Foranledning af Overretten afgiven Erklæring hedder det, at den forefundne Læsion vel kan have fremkaldt Bevidstløshed ved Hjernerystelse, men da der ingen dybere Læsioner findes, er det mindre sandsynligt, at Døden er opstaaet herved. — Paa Foranledning af Aktor for Højesteret blev Liget den 24. April i Aar opgravet, og Undersøgelse anstillet, om Ryggen var beskadiget, hvilket viste sig ikke at være Tilfældet.

Mosen først og fremmest de tidligere nævnte Kar, af hvilke det ene var væltet og, som det lod til, for ganske nylig; paa disse kunde Afdøde have slaaet Hovedet. Ved Afhøring af Gaardens Folk blev det ikke oplyst, hvem der havde væltet Karret; tværtimod forsikrede de alle, at de i de sidste fjorten Dage før Hedvigs Forsvinden ikke havde været i Nærheden af »Evighedsmosen«, hvor Køerne ikke længere bleve vandede, og at Karrene havde staaet ved Siden af hinanden med Bunden nedad, da de sidst saae dem. Det laa følgelig for Haanden at antage Karret for væltet ved det Optrin, der havde medført Hedvigs Død. Jordbunden omkring Mosen var blød og absolut fri for Sten, og andre Legemer hverken fandtes eller vidstes at have befundet sig der med Undtagelse af en ejendommelig farvet Sten af Størrelse som to knyttede Hænder, der var bleven benyttet som Tøjrekølle, før Køerne vare blevne flyttede til en anden Del af Marken; men denne Sten var borte og kunde trods al Søgen heller ikke findes; det var ogsaa mistænkeligt.

Af de Klædningsstykker, Hedvig ved sin Bortgang bar, manglede et sort uldent Shawl og fandtes ingensteds: det laa rimeligvis i Mosen. De øvrige Stykker vare blevne undersøgte ved Ligsynet, men frembød den Gang intet Mistænkeligt; de bleve dog paany tagne for, og nu, da de vare tørre, blev de betydelig mere interessante; det viste sig nemlig, at det Smuds, hvormed de vare tilsølede, bestod af to Slags: paa Albuerne, langs Siderne og paa enkelte fremspringende Steder sad et løst Lag lysebrunt, fint Tørvestøv, som aabenbart var blevet afsat, medens Liget laa paa Bunden af Mosen; paa Bagsiden af Kjolen og Uldvesten samt paa den indvendige Side af dennes Bagsnip, saa et Lag graa Jord, der var gnedet godt ind i Tøjet, som om det var kommet paa ved at Afdøde var bleven slæbt ved Benene paa Ryggen henad Jorden (hvorved Vestens bageste Snip vilde blive bøjet op og tilsmudset paa Indersiden); da Optagelsen af Liget var foregaaet med saa stor Forsigtighed, at det var aldeles udelukket, at det kunde være fremkommet herved, maatte det antages, at det var sket, før Afdøde blev kastet i Vandet. Som Følge af denne Opdagelse bleve Klæderne tilligemed forskellige Prøver af Markjorden tilsendte Prof. Steins kemiske Laboratorium til Undersøgelse, for at det kunde oplyses, hvorfra det graa Smuds hidrørte, hvorved man vilde kunne slutte sig til det Sted, hvor Afdøde var bleven overfalden; thi, at dette var Tilfældet, kunde ikke længere betvivles. Men ved Nattetid gaar en ung Pige ikke gjerne langt fra Huset uden i Følge med en god Ven, og Hedvigs gode Ven

var netop Hans Johansen, der sandsynligvis paa en eller anden Maade var bleven Aarsag til hendes Død, men hvorledes — det stod tilbage at opklare.

I den følgende Tid fremkom der ikke flere væsentlige Oplysninger udefra, uagtet ét betydeligt Arbejde blev udfoldet; men da Mistanken mod Arrestanten nu havde antaget fastere Form, blev det Dommerens Opgave fortrinsvis at inkvirere Arrestanten — uden dog at slippe andre Traade — for at komme til Bunds i hans Karakter og derved at udfinde den Vej, ad hvilken han bedst kunde paavirkes. Det var imidlertid meget vanskeligt, eftersom Hans fra første Færd havde forskanset sig bag en uforstyrrelig Sløvhed, som paa Grund af hans Egenskab af Vanedranker var forklarlig og derfor syntes ægte, og som gjorde alle Forsøg paa at paavirke ham forgjæves; men da det efterhaanden havde vist sig, at denne tilsyneladende Sløvhed var Udslag af en gennemført Selvbeherskelse, og at Hans var baade forstandig og snu, men samtidig ganske blottet for Følelse, blev det tydeligt, at Midlet til at faa hans Tilstaaelse var at tale til hans Forstand, og da det var gaaet op for Arrestanten, at han var gennemskuet, opgav han sin Tilbageholdenhed, blev ganske frejdig og svarede frit, naar han blev udspurgt. Dommeren søgte nu at gjøre ham indlysende, hvorledes Alt med logisk Nødvendighed tydede paa, at hans tidligere Forklaring var usand, og at han havde dræbt Hedvig; men Dommerens Argumentation nyttede i Begyndelsen intet; ingenlunde, fordi Hans ikke kunde forstaa den, tværtimod, han indrømmede, at Alt talte imod ham; men Sagen var, at Hans mente at have fundet et svagt Punkt deri, hvorimod han opstillede et Modargument, som han ansaa for afgjørende, og hvorpaa han baserede sit Forsvar. Det gik kortelig ud paa Følgende: »Da Hedvig ingen Underbuxer havde paa i Loen, men da hendes Lig er fundet iført saadanne, saa maa hun, efter at vi havde taget Afsked, og jeg, hvad Røgteren kan bevidne, var gaaet i Seng, have været inde paa sit Kammer, have taget dem paa og alene være gaaet ud i Marken, hvor hun er kommen til Ulykke.“ Det var ikke saa galt hittet paa, men uheldigvis for Arrestanten voldte det netop hans Fald; da han nemlig som Lægfolk i Almindelighed ikke var i Stand til rigtig at skjelne mellem, hvad der var bevist og hvad der blot var indiceret, eller til rigtigt at bedømme Vægten af de forskjellige Bevismidler, og han, som det bagefter viste sig, troede, at Beviset for hans Brøde stod og faldt med, om det kunde oplyses eller ej, at Hedvig ikke var vendt tilbage til sit Kammer, eller med andre Ord troede, at dette var Bevisførelsens Hovedhjørne-

sten, saa er det let at forstaa, at Arrestanten maatte tro sig fortabt i samme Øjeblik, det kunde oplyses, at Hedvig ikke var vendt tilbage til sit Værelse. Det blev ogsaa Resultatet. Efter at Arrestanten nemlig var gjort opmærksom paa, hvad der talte herimod, og efter at hans forrige Husbond og Madmoder i hans Nærværelse havde udtalt som deres bestemte Overbevisning, at det ikke havde fundet Sted, ansaa han det for derved at være bevist og indsaa, at hans Sag var tabt. Fra nu af var hans Forsvar kun svagt, og den 17 December afgav han en Tilstaaelse, som i Hovedtrækkene gaar ud paa Følgende: Torsdag den 22 September mødtes han med Hedvig i Foderloen og forsøgte ved Overtalelser at faa Samleje med hende, hvad hun paa Grund af sin Tilstand afslog; efter et kort Ophold dér spadserede de ud ad den tidligere omtalte Markvej og satte sig paa Vejkanten ud for »Tossemosen,« hvor Arrestanten med Magt forsøgte at sætte sin Villie igjennem, men Afdøde rev sig løs og flygtede; Arrestanten fik hende dog kaldt tilbage og gik derpaa fredelig med hende ned til »Evighedsmosen,« hvor han vendte Bunden i Vejret paa et af Karrene og satte sig ovenpaa med Hedvig paa Skødet; pludselig kastede han hende baglænds over paa Karret, lagde sig ovenpaa og forsøgte igjen at tiltvinge sig Samleje; under den derved opstaaede Kamp trillede de begge ned paa Jorden og laa og tumlede, indtil Hedvig pludselig blev ganske slap i Lemmerne og faldt hen som død, og da hun, efter at han i nogle Minuter havde rusket i hende og forsøgt at faa hende paa Benene, intet Livstegn gav, troede han, at hun var død, og da han ikke turde lade sig finde ved Liget, kastede han det i Vandet og ventede derpaa nogle Minuter for at se, om Hedvig mulig kom op igjen, i hvilket Tilfælde han vilde have reddet hende; men da dette ikke skete, vendte han hjem efter først at have svøbt Hedvigs Shawl, som han fandt i Græsset, omkring Tøjrestenen og kastet det i Vandet. Denne Tilstaaelse, som Arrestanten gjentog og supplerede i nogle senere Forhør, fragik han imidlertid den 22de næstefter, aflagde den paany den 7 Januar 1893 og vedblev at fastholde den indtil den 8 Marts, da han paany fragik den, idet han fastholdt sin tidligere Forklaring i Et og Alt, og dermed er han vedbleven til det Sidste.

Den 28 December modtog Dommeren Beretning om Resultatet af Prof Steins Undersøgelse, hvoraf fremgik, at den graa Farve paa Hedvigs Klæder ganske lignede den Jordprøve, der var optagen paa Bredden af »Evighedsmosen,« og dette Resultat var jo i god Samklang med Arrestantens Tilstaaelse. Da denne imidlertid kort efter

blev tilbagekaldt, blev det nødvendigt at fremskaffe endnu et Indicium, nemlig Shawlet; thi hvis dette virkelig kunde findes paa Bunden af Mosen tillige med Stenen, vilde Arrestautens Tilstaaelse derved faa den mest eklatante Bekræftelse. Men da det herfor blev nødvendigt at tømme Vandet af Mosen, og Vinteren foreløbig lagde Hindringer i Vejen, maatte Arbejdet opsættes til Vejrforholdene bleve gunstigere. I Begyndelsen af April Maaned kunde man først begynde derpaa, og den 7de om Formiddagen blev Shawlet synligt omtrent midt i Mosen, liggende udstrakt ovenpaa Mudderet; en lille trekantet Flænge viste, at en af de til Afsøgningen i September benyttede Kroge havde haft fat i det; lige under det og for oven i det c. 5 Kvarter dybe Lag Dynd fandtes Tøjrestenen. Begge Gjenstande, som optoges vidnefast, gjenkjendtes i Retten af Gaardens Folk, og nu var det mest knusende Indicium tilvejebragt mod Hans; men da det blev ham foreholdt, savnede han, som det kunde ventes, ikke Svar. »Jeg havde,« sagde han, »bestandig haabet paa, at min Uskyldighed skulde komme for en Dag, naar Mosen blev tømt, og Politiet ingen Ting fandt; men nu ser jeg med Sorg, at det, jeg havde haabet, skulde blive til min Frelse, er blevet et Bevis imod mig.«

Om Hans Johansen i sin Tilstaaelse har afgivet den fulde Sandhed, eller om han ikke, hvad Adskilligt kunde tyde paa, har dræbt sin Kjæreste med Forsæt, er ikke godt at vide og vil vel næppe nogensinde komme for en Dag; thi Vidner paa hans grufulde Gjerning have ikke, de Omstændigheder, der tale imod ham, fortælle meget lidt, og selv tier han nok stille; men at han i alt Fald har sagt en Del af Sandheden, kan ikke betvivles.

Ved Højesterets Dom af 20 Juni d. A. blev Arrestanten i Medfør af Strfl. §§ 168 og 186 begge jfr. § 46 anset med Tugthusarbejde i 8 Aar, og den 30te s. M. blev han afleveret til Strafanstalten i Horsens.

Som det af Foranstaaende fremgaar, var der, den Gang Hedvig blev savnet, meget faa Indicier for, at hun var død, og da dette blev oplyst, ikke stort flere for, at hun var bleven ombragt ved en Forbrydelse; det væsentligste var egentlig den paa et forholdsvis sent Tidspunkt gjorde Opdagelse med Hensyn til Snavset paa hendes Klæder. Det var altsaa et meget spinkelt Materiale at begynde en Undersøgelse paa og fortvivlende tyndt som Grundlag for en bestemt Sigtelse, end sige for en Anholdelse eller Arrestation: men Noget skulde og maatte gøres, forsaavidt man ikke vilde »begrave« Sagen som et ganske almindeligt Selvmord, hvad en samvittighedsfuld Dommer, hvis Mis-

tanke var vakt, naturligvis nødig vilde skride til, og da det ikke saae ud til, at der kunde skaffes flere Oplysninger paa anden Maade, og Dommerens Haab nærmest maatte staa til Hans Johansen, som nok vidste lidt mere, end han vilde ud med, var der kunden Udvej at sætte ham fast. Dette Skridt var ganske naturligt under Inkvisitionsprocessen, der hviler paa Principet om Sagens Oplysning ved den Sigtede selv; det var endog det eneste, der kunde ventes at give Lys i Sagen, idet Dommeren nu kunde haabe at opnaa dette ved indtrængende og stadig at inkvirere Arrestanten, hvilket selvfølgelig vilde være langt vanskeligere, hvis han blev paa fri Fod. Som det jo bagefter viste sig, førte Inkvisitionen til et gunstigt Resultat, idet Arrestanten ikke blot tilstod sin Forbrydelse, men ogsaa leverede Retten Beviset for sin Tilstaaelses Rigtighed (o: Tørklædet). Ganske vist kunde Arrestationen være bleven frugtesløs, saa at den Sigtede maatte være løsladt og Sagen være henlagt som uoplyst; men i saa Fald havde Dommeren i det Mindste gjort, hvad der stod i hans Magt for at oplyse den, uden at begaa noget Overgreb ved at arrestere Hans. Men hvis Anklageprocessen havde været indført, mon saa Politiet eller den Forhørsdommer, til hvem den offentlige Anklager havde henvist Forundersøgelsen, vilde have vovet et saadant Skridt som at arrestere Hans som sigtet for en Forbrydelse, man slet ikke kunde vide var begaaet; thi paa andet Grundlag kunde han formentlig ikke arresteres. Det er næppe troligt, vel snarere højst utroligt. Hertil kan ikke indvendes, at Forholdet maatte være ens for Undersøgelsesdommeren under en Anklageproces og for Forhørsdommeren under Inkvisitionsprocessen; thi de vilde ikke have samme Interesse i en Arrestation. Medens denne nemlig i Sidstnævntes Haand bliver et Middel til at erholde Sigtedes Tilstaaelse, kan Førstnævnte, hvis Virksomhed fortrinsvis maa gaa ud paa at skaffe Beviser andetsteds fra, og som slet ikke kan gjøre Regning paa en Tilstaaelse, saa meget mindre som Sigtede jo bliver advaret mod at forklare, hvad der kan skade ham, følgelig ikke vente det samme Udbytte af en Arrestation; hertil kommer, at det forhaandenværende Materiale, som næppe nok var tilstrækkeligt til at rejse en Anklage paa, langtfra var tilstrækkeligt til at give en grundet Formodning om Mistænktes Skyld, saa at det, da Udfaldet af en Sag altid er usikkert, vilde være forbundet med megen Risiko at arrestere Hans. Men hvad enten han nu var bleven arresteret eller ikke, var der ganske sikkert Intet kommet ud af Sagen; thi det er næppe rimeligt, at man uden den Kundskab, som Forhørsdommeren i Søndre

Birk havde om, at Hedvigs Tørklæde laa i Mosen med en bestemt Sten i, vilde have tømt Vandet af Mosen for at søge efter det, og uden dette Fund havde man ikke engang faaet Beviset for, at Pigen var myrdet. Men selv om man dog havde fundet det, var Mistanken mod Hans ikke derved bleven bedre bestyrket, og det er næppe rimeligt, at der vilde være fremkommet flere Oplysninger end i den nu afsluttede Retssag, navnlig ikke, hvis det var den offentlige Anklager selv, der skulde skaffe dem; thi Vidner var der sikkert ingen af, og at enhver Gjenstand, der kunde tænkes at tjene til Oplysning, blev undersøgt paa det Omhyggeligste, er vist. Den Eneste, der vidste fuld Besked, var Hans Johansen; men denne ordknappe, forstandige og snu Person, som manglede alle gode Følelser, vilde ikke have bekjendt en Stavelse, naar han ikke var bleven underkastet en længere Tids forstandig og indtrængende Inkquisition, hvilket er uforeneligt med Anklageprocessen. Enden paa Sagen vilde sluttelig være bleven den, at Hedvigs Død var bleven erklæret for bevirket ved et Selvmord, og hendes Morder var forbleven ustraffet til sine Dages Ende. At Sagen har kunnet opklares, er en Kjendsgjerning, og at dette netop skyldes Anvendelsen af de Midler, Inkvisitionsprocessen udruster Dommeren med, tror jeg, Foranstaaende tydelig viser.

At Hans Johansens Sag ikke er den eneste af de mange kriminelle Sager, der paakjendes mellem Aar og Dag, som vilde forblive resultatløs under en Anklageproces, er troligt nok, og det vilde være af Interesse, om nogle af d'Herrer Retsbetjente vilde meddele nogle saadanne Tilfælde af deres Praxis. Men jeg er endog tilbøjelig til at tro, at kun de allerfærreste ville blive oplyste, hvis Inkvisitionsforhøret afskaffes. Det er nemlig en Kjendsgjerning, at der i de allerfleste Tilfælde ikke kan skaffes stort mere Bevis end Sigtedes egen Tilstaaelse, og naar man under en ny Procesform ikke mere turde gjøre Regning paa at erholde den, kunde man ikke haabe paa ret meget at dømme den Skyldige paa; en Del Personer vilde vel nok, naar de blev anholdte, i Kraft af en i saadanne Øjeblikke ikke ualmindelig Svaghed, tilstaa med det Samme, navnlig, saa længe det endnu ikke havde sat sig fast i den almene Bevidsthed, at en Sigtet har Ret til at forholde sig aldeles passiv; men Recidivisterne, de mere forhærdede og durkdrevne Forbrydere, som ofte med forbavsende Snildhed forstaa at skjule Sporene af deres Forbrydelser, vilde saamænd ikke hjælpe Retfærdigheden den mindste Smule paa Gled, men rolig lade Retten om at overbevise dem; det vilde da for det Meste vise sig umuligt at komme dem tillivs, navnlig hvis

Bevismaterialet ikke skulde tilvejebringes af en Dommer, men af en offentlig Anklager, en Sagfører. At saadanne Syndere ingenlunde ere Undtagelser, men optræde i Hundredevis, vil enhver Underdommer kunne bevidne. Særlig vilde de paa pegede Vanskeligheder vise sig i en egen Slags Sager, Ildebrandssagerne, som det selv med de Midler, vort nuværende Processystem raader over, kan være galt nok at skaffe Lys i, og hvor Hovedvægten i langt højere Grad end ellers maa lægges paa Dommerens Paavirkning af den Sigtede. Medens nemlig Sporene af andre Forbrydelser blive tilbage, tilintetgjøres de i Reglen ved Branden. Dernæst viser Erfaringen, at Brandstifterne gennemgaaende ere langt snildere og mere haardnakkede end andre Forbrydere, og til at komme dem tillivs er ofte det eneste Middel en behændig Inkquisition; men naar man ikke længere maa anvende dem og maa hjælpe sig med Indicier, som i de fleste Tilfælde ere smaa og svage, bliver Haabet om at oplyse Brandsagerne meget ringe. Hvad det i Længden fører til, behøver ikke at udvikles. Hvis Forundersøgelsen da ikke bliver maskeret Inkquisition, hvor Undersøgelsesdommeren istedetfor at skaffe sig Oplysning ad andre Veje hovedsagelig lægger an paa at paavirke Sigtede, vilde en Mængde Forbrydere, og det af de værste, gaa fri for Straf, og den Mand, der blot én Gang har forstaaet at undgaa Retfærdigheden, skal nok vide at være lige saa klog næste Gang. Som Sagen imod Hans Johansen viser, ville Forbrydelser kunne forblive skjulte under et umistænkeligt Ydre, og som Hr. Etatsraad Bruun i sit »Kriminalforhør« viser, vil en Proces mod en Person for en vis Forbrydelse ikke have Chance for at oplyse de flere, han (eller Andre) maatte have begaaet. At dette ikke behøver at være saa ganske faa, illustreres bl. A. ved en for nogle Aar tilbage paa Frederiksberg paakjendt Sag, hvorunder en Person, der var arresteret for et Par Indbrudstyverier, efterhaanden bragtes til at tilstaa — om jeg ikke husker meget fejl — c. 340 Tyverier. Det hænder forresten jævnlige, at en Arrestant, hvem Dommeren gaar paa Klingen, letter sit Hjerte ved at tilstaa nogle gamle Forbrydelser — for det Meste ganske vist Smaating — hvis Existens man hidtil ikke har anet; men dette vilde næppe kunne tænkes under Anklageprocessen. Den gode Retssikkerhed, som Borgerne her til Lands hidtil have glædet sig ved, vil under Anklagesystemet blive betænkelig forringet, og naar Alt kommer til Alt, skulde dog Hensynet til Landets gode Borgere veje tungere end Hensynet til dets slette, som man paastaar sker Uret ved vort nuværende System. Hertil ville Tilhængerne af Anklageprocessen vel nok svare, at det ikke just er For-

bryderne, der sker Uret, men de Sigtede, der jo kunne være uskyldige; men praktisk taget tror jeg rigtignok, at Ulemperne ved den bestaaende Tilstand overdrives.

Opgives det at lægge Hovedvægten paa Fremskaffelsen af Sigtedes egen Tilstaaelse, og det Bevismateriale, man ad anden Vej maa skaffe, derfor bliver tyndt, kommer man til som Modvægt at slaa af paa Fordringerne til Bevisets Styrke; men naar Beviset gives frit, er der ingen anden Minimumsgrænse end den, Juryen i hvert enkelt Tilfælde vil sætte, hvilket vil komme til at bero paa mange forskellige og tilfældige Omstændigheder. Særlig de indirekte Bevismidler ere i sig selv usikre og kunne sædvanligvis kun, naar de optræde i stort Antal eller sammen med de direkte, skabe et betryggende Bevis; men hvilken Sikkerhed for en retfærdig Dom kan vel have, naar det staar Juryen frit for at kjende en Anklaget skyldig paa et Par svage Indicier? Enhver har vist hørt selv forstandige og besindige Lægmænd, naar Talen er falden paa en eller anden celeber Sag, uden Betænkning erklære den Sigtede skyldig paa ikke stort mere end Mistanken; ja selv en rutineret Dommer kan lade sig blænde af et utilstrækkeligt Bevismateriale, og hvor megen Selvbeherskelse kan man da vente af den heterogene Masse, der kaldes en Jury? At man ved at ophæve det lovbundne Bevis og give Beviset frit betræder en farlig Skraaplan, tror jeg, ingen nærmere Paavisning behøver; men mon saa ikke det, man vil opnaa ved Anklageprocessen, en større Retsbeskyttelse for de Sigtede end forhen, ikke blot ikke vil blive opnaaet, men endog blive til akkurat det Modsatte?

Formaalet for en Kriminalproces er at tilvejebringe den bedst mulige Retssikkerhed for Landets Beboere, uden at de, der (sigtes for at) krænke Retsordenen, derved udsættes for vilkaarlig Behandling, og dette opnaas ved at iklæde Retshaandhævelsen de Former, som paa den ene Side hurtigst og bedst kunne oplyse Forbrydelsen og overbevise den Skyldige, og paa den anden Side beskytte den Sigtede for Samfundets Overgreb. At Inkvisitionsprocessen er særlig godt egnet til at oplyse Forbrydelser, kan vist ikke nægtes; hvis den ikke var det, vilde Retssikkerheden i Danmark næppe være saa god, som den nu er; at det Modsatte netop er Tilfældet med Anklageprocessen, viser Hans Johansens Sag og Systemets foran paaviste Uformuenhed i det Hele til at skaffe Bevismateriale. Det første Hensyn synes derfor bedst at fyldestgøres af Inkvisitionsprocessen. Hvad det andet Hensyn angaar, da kan det vel ikke nægtes, at det for Tiden herskende System theoretisk set giver mindre Garanti mod Misbrug, end Anklageprocessen; men

disse Misbrug saasom utilbørlig Anvendelse af Varetægts-arrest, Tortur o. A. ville altid være Ulovligheder, som de overordnede Retter kunne kontrollere og straffe. Anklageprocessen vil derimod ifølge sit ledsagende Princip om Bevisets Frihed aabne Døren paa vid Gab for langt værre Misbrug men — under lovlige Former, hvilket er langt mere stødende. Af to Onder bør man vælge det mindste, siger Ordsproget, og anvendt her betyder det, at af to ufuldkomne Procesformer — Fuldkommenheden kan jo aldrig naas — bør man vælge den mindst mangelfulde, nemlig Inkvisitionsprocessen; den har da i alt Fald det for sig, at den har forstaaet at skabe en god Retssikkerhed her i Landet.

Ligesom Inkvisitionsprocessen synes at passe bedst for vor Dommerstand, saaledes synes den ogsaa at passe bedst for vor — man kan godt sige — skikkelige Forbryderklasse, fordi der ved Dommerens Formaning om at sige Sandheden, bekjende o. l., appelleres til Begreber og Følelser, som Forbryderen selv rummer. Dommeren taler netop til ham, som Forældrene i Hjemmet, Lærerne i Skolen og Husbonden have talt til ham siden hans Barndom, naar han havde bedrevet noget Galt; det er svært at løsgjøre sig for saadanne gamle Reminiscenser, og Forbryderen, som véd og føler, at han bør bekjende, vil sjælden, saa længe han er Begynder, kunne modstaa en venlig Formaning. Kan være, at han med Tiden bliver mere haard, men selv da vil han have svært ved at ryste de gamle Pligtfornemmelser helt af sig, og i et svagt Øjeblik vil han nok bekjende. Gaar det imidlertid først op for Forbryderne, at de ikke som før ere Objekter for Forhøret, men Anklagemagtens »ærede Modpart« saa ville de snart føle sig som Samfundets Modpart.

Endskjøndt der kunde siges mere endnu, vil jeg dog slutte for ikke at komme for langt udover det, der var min Hovedhensigt med Artiklen, nemlig at paavise, at Anklageprocessen ifølge sit eget Princip ikke evner at oplyse Sager af enhver Art, medens det Modsatte gjælder om Inkvisitionsprocessen.

Højesteretsdomme.

(Fortsættelse, se U. f. R. 1894 pag. 1253.)

Sagen Nr. $\frac{233}{1894}$ **) Enken **H. W. Rasmussen** med beskikket
Lavvæрге Overretsprokurator **J. L. Las-**
sen (denne selv)

contra

Landsover- samt Hof- og Stadsrettens
Skiftekommission, som behandler Boet
efter afdøde Brændevinsbrænder, exam.
jur., fhv. Rodemester **J. N. Brøndum**
og ligeledes afdøde Enke, **Cathrine**
Marie, født **Mahr** eller **Mohr** (Højeste-
retssagf. P. G. C. Jensen).

(Afsagt den 1 November 1894.)

Da en Pant- og Udlægshaver i en fast Ejendom havde
tilsagt Ejerinden, at Udlæget ikke skulde gjøre nogen
Forandring i hendes Forhold til Ejendommen, og havde
tilladt hende vedblivende at administrere Ejendommen og
oppebære Lejen deraf, hvilken Tilladelse endnn ved Ejer-
indens Død stod ved Magt, antoges det, at den Person, til
hvem efter Dødsfaldet den omhandlede Panteobligation
var transporteret tilligemed Pantekreditors Ret efter Ud-
læget, og som endvidere som Højstbydende og som
ufyldestgjort Pant- og Udlægshaver havde faaet Udlægs-
skjøde meddelt af Fogeden, ikke — skjøndt Udlæget
tillige var gjort i Leje og Interesse af Ejendommen —
havde Krav paa et af Vicevæerten i Ejendommen oppe-
baaret og ved den forrige Ejerindes Død hos ham beroende
Lejebeløb.

*) H. R. T. 1894 p. 465.